

Archeo-rapport 232

Het archeologisch vooronderzoek aan de Vennestraat te Meerhout

Maarten Smeets

**Kessel-Lo, 2014
Studiebureau Archeologie bvba**

Archeo-rapport 232

Het archeologisch vooronderzoek aan de Vennestraat te Meerhout

Maarten Smeets

**Kessel-Lo, 2014
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeo-rapport 232 Het archeologisch vooronderzoek aan de Vennestraat te Meerhout
--

Opdrachtgever:	Topographos bvba
Projectleiding:	Maarten Smeets
Leidinggevend archeoloog:	Vanessa Vander Ginst
Auteur:	Maarten Smeets
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

D/2014/12.825/34

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2014, Studiebureau Archeologie bvba

Administratieve fiche

Administratieve gegevens

Opdrachtgever	Topographos bvba, Kasteelstraat 9, 2280 Grobbendonk
Uitvoerder	Studiebureau archeologie bvba
Vergunningshouder	Vanessa Vander Ginst
Beheer en plaats opgravingsgegevens	Deze gegevens werden na het onderzoek overgemaakt aan de opdrachtgever.
Beheer en plaats vondsten en stalen	De vondsten en stalen werden na het onderzoek overgemaakt aan de opdrachtgever.
Projectcode	2014/257
Vindplaatsnaam	Projectnaam
Locatie	Provincie, Gemeente, Straat
Kadasternummers	Afdeling: Sectie: perceelsnummers:
Lambertcoördinaat 1	201297,99; 200331,45; 24,19
Lambertcoördinaat 2	201328,71; 200329,98; 24,31
Lambertcoördinaat 3	201328,72; 200373,03; 24,26
Lambertcoördinaat 4	201328,39; 200259,01; 23,94
Kadasterplan	Zie fig. 1.2
Topografisch plan	Zie fig. 1.1
Begindatum veldwerk	10 juli 2014
Einddatum veldwerk	10 juli 2014

Onderzoeksopdracht

Verwijzing Bijzondere voorwaarden	Zie bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Meerhout, Gestelsesteenweg (Project Vennestraat)
Archeologische verwachtingen	Het projectgebied is gelegen op een langgerekte zandrug en wordt gekenmerkt door een plaggenbodem.
Wetenschappelijke vraagstellingen	<ul style="list-style-type: none"> - zijn er sporen aanwezig? - zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? - hoe is de bewaringstoestand van de sporen? - maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? - behoren de sporen tot één of meerdere periodes? - welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek? - strekken de sporen zich uit naar aanpalende percelen? - in hoeverre is de gehanteerde methodiek effectief gebleken om het archeologisch erfgoed te kunnen waarderen en de site correct af te

	bakenen?
Aard van de bedreiging	Verkaveling van ca. 1,1 ha
Randvoorwaarden	Zie bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Meerhout, Gestelsesteenweg (Project Vennestraat)

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Algemene inleiding en situering van het project	p. 3
1.1 Inleiding	p. 3
1.2 Beschrijving van de vindplaats	p. 3
1.3 Fysiografie	p. 5
1.3.1 Lokale topografie en hydrografie	p. 5
1.3.2 Geologische opbouw	p. 6
1.3.3 Bodemeenheden rond de site en hun eigenschappen	p. 9
1.4 Archeologische voorkennis	p. 9
1.5 Onderzoeksopdracht	p. 11
Hoofdstuk 2 Werkwijze en opgravingsstrategie	p. 13
Hoofdstuk 3 Besluit	p. 17
Bijlagen	p. 19
Bijlage 1: Fotoinventaris	p. 21

Hoofdstuk 1   Algemene inleiding en situering van het project

1.1 Inleiding

Naar aanleiding van een verkaveling aan de Vennestraat te Meerhout werd door Onroerend Erfgoed een archeologisch vooronderzoek in de vorm van proefsleuven opgelegd (vergunningsnummer 2014/257).

Het onderzoek werd door Topographos bvba aan Studie bureau Archeologie bvba toevertrouwd en het terreinwerk werd uitgevoerd op 10 juli 2014.

1.2 Beschrijving van de vindplaats

Het projectgebied beslaat ca. 1,1 ha en is omsloten door Gestelsesteenweg in het westen, de Vennestraat in het noorden en weiden in het oosten en zuiden (fig. 1.1 en fig. 1.2).

Binnen de archeoregio's (fig. 1.3) is het projectgebied gesitueerd in de Kempen.

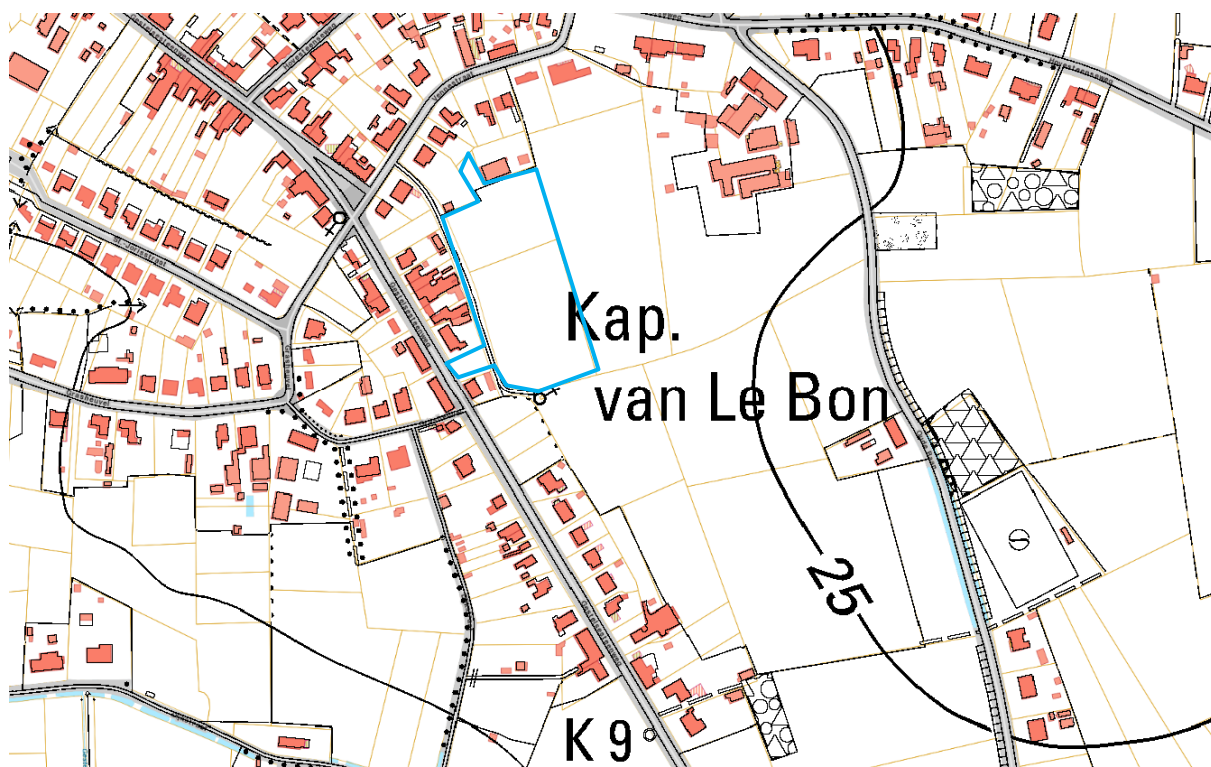

Fig. 1.1: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied¹.

¹ www.agiv.be

Fig. 1.2: Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied (rode kader=oppervlakte volgens bijzondere voorwaarden; oranje kader=effectieve zone van de verkaveling)².

² www.minfin.fgov.be

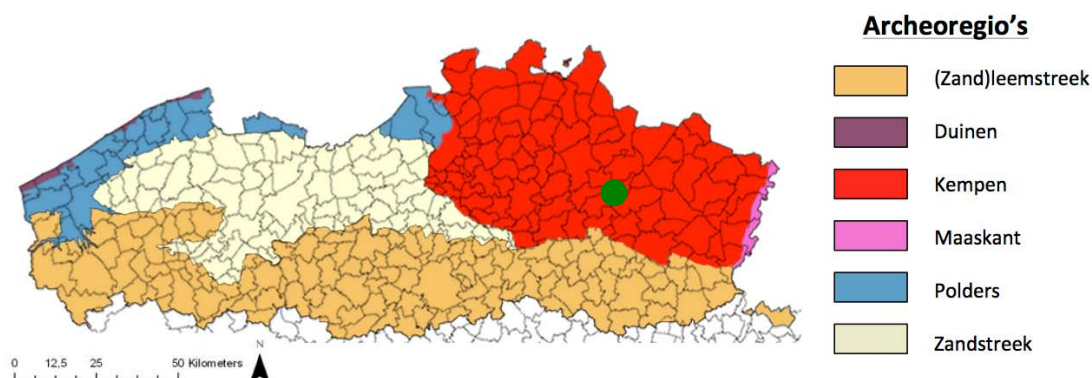

Fig. 1.3: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's³.

1.3 Fysiografie

1.3.1 Lokale topografie en hydrografie

Het onderzoeksgebied ligt op een hoogte van 23 m TAW. Het oppervlak is vlak (fig. 1.4). De afwatering gebeurt via de zuidelijk gelegen Schaffelare-Gestelloop (fig. 1.5).

Fig. 1.4: Lengteprofiel van het oppervlak en de helling in het projectgebied⁴.

³ <https://onderzoeksbalans.onroerendergoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

⁴ Projectie via Google Earth.

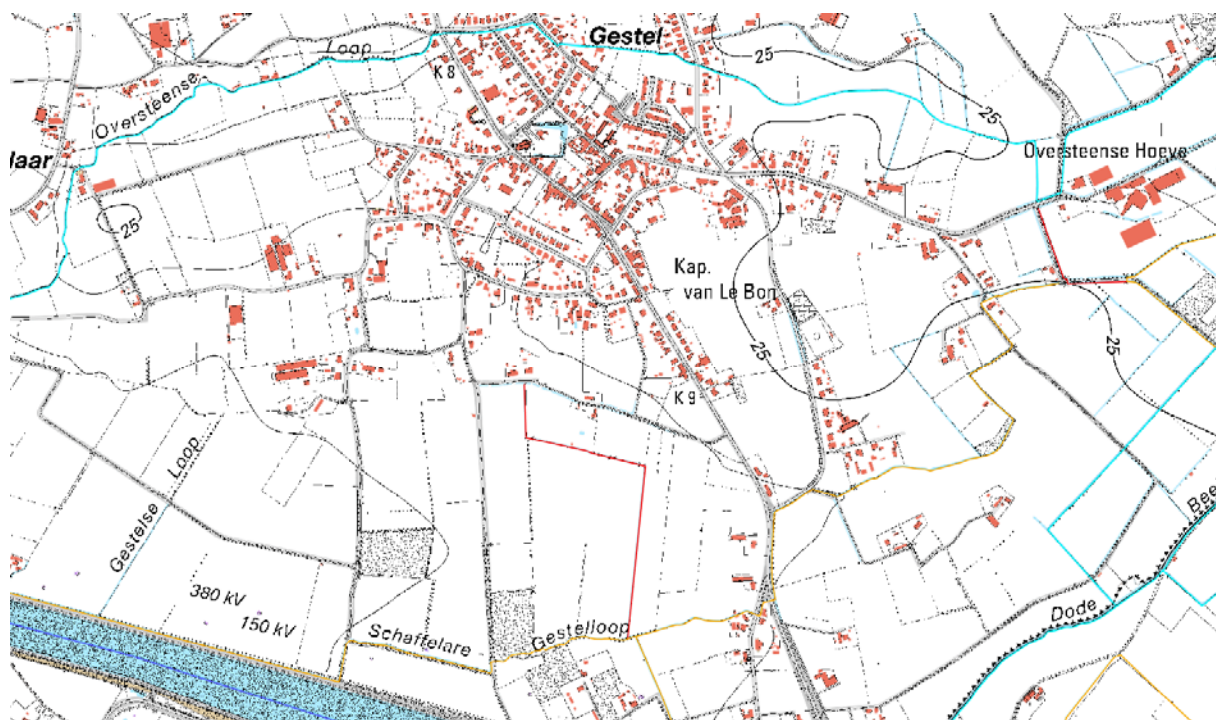

Fig. 1.5: Topografie en hydrografie rond het aangeduide onderzoeksgebied⁵.

1.3.2 Geologische opbouw

Onder het projectgebied bevinden zich sedimenten die behoren tot de formatie van Diest (fig. 1.6). Deze formatie dateert uit het Mioceen (fig. 1.7).

Het projectgebied ligt op de grens van 2 zones voor wat betreft de Quartaire ondergrond (fig. 1.8). Langs de Laak komen mogelijk fluviatiele afzettingen van het weichseliaan voor. Mogelijke bovenliggende eolische afzettingen van het weichseliaan en hellingsafzettingen van het quartiar en fluviatiele afzettingen van het holoceen en mogelijk tardiglaciaal kunnen hier ontbreken.

Iets ten zuiden van de bedding (en wat hoger gelegen) kunnen afzettingen van het weichseliaan en hellingsafzettingen van het quartiar voorkomen.

⁵ www.agiv.be

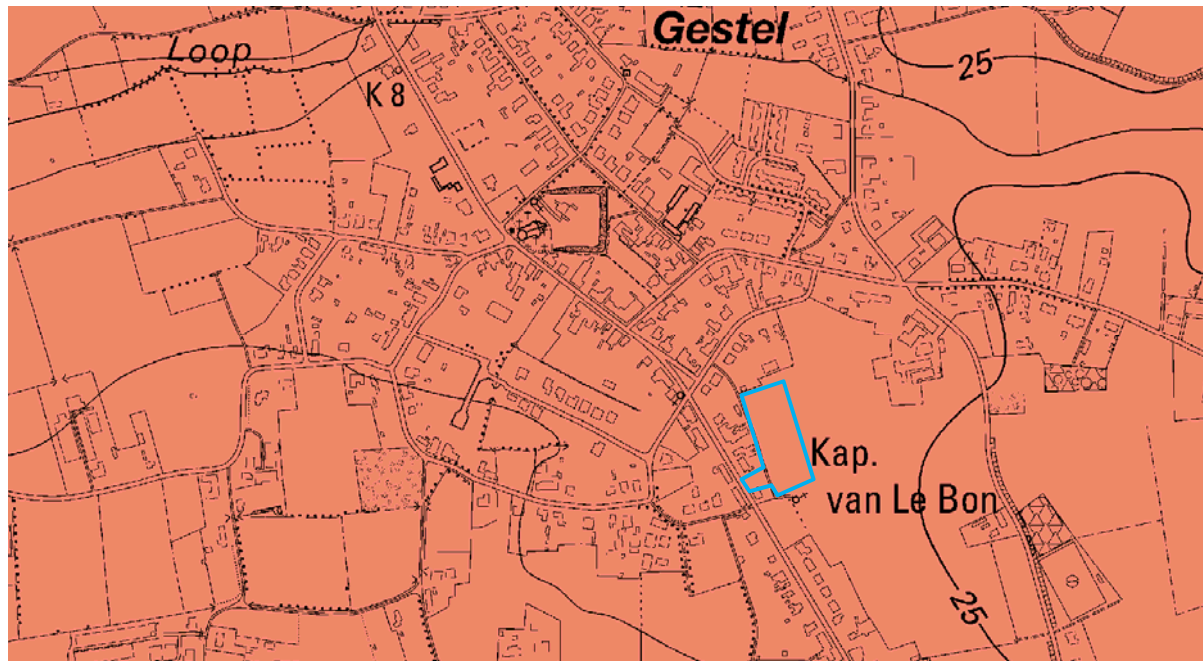

Fig. 1.6: Tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied⁶.

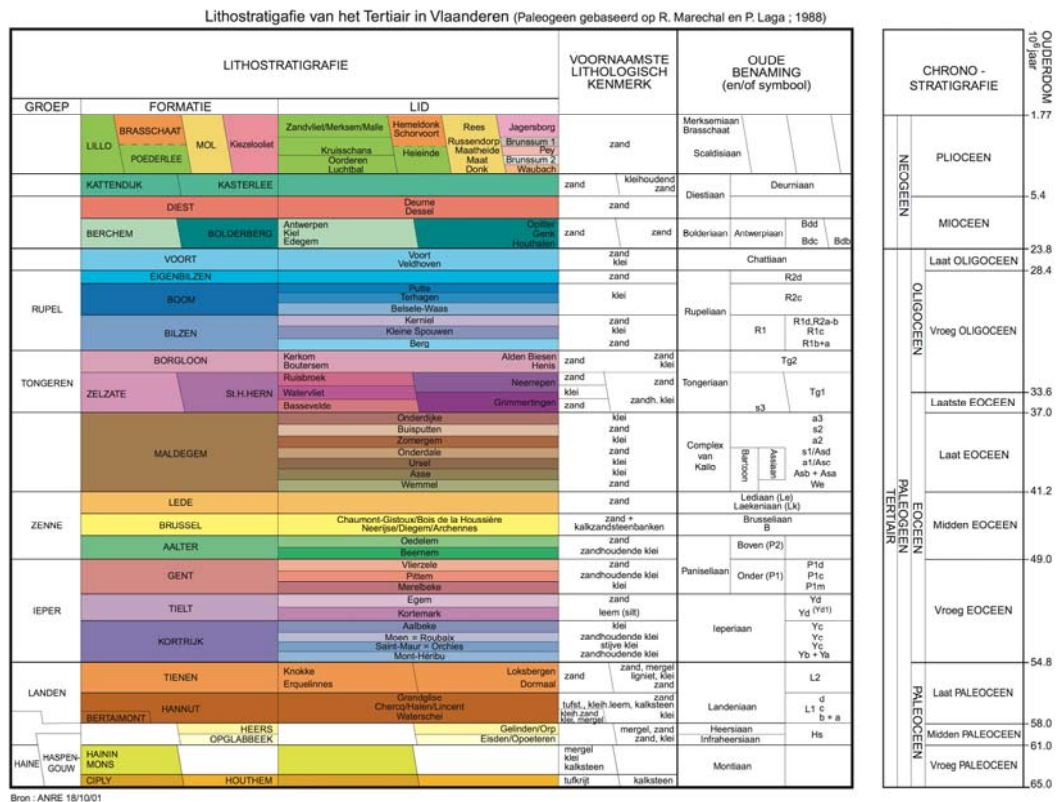

Fig. 1.7: Litho- en chronostratigrafie van het Tertiair in Vlaanderen⁷.

⁶ www.dov.vlaanderen.be

⁷ www.dov.vlaanderen.be

ELPW en/of HQ

3a	
	<i>FH</i>
	<i>ELP_W</i> en/of <i>HQ</i>
	<i>FLP_W</i>

- * De karteereenheid is mogelijk afwezig.
- ◇ De karteereenheid ontbreekt mogelijk in sommige delen van de beekvalleien buiten de Vlaamse Vallei en haar uitlopers.
- FH** Fluviaatiele afzettingen (organochemisch en perimarien inclusief), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).
- ELPw** Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
- HQ** Hellingsafzettingen van het Quartair.
- FLPw** Fluviaatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

⁹ Bogemans 2005: 1.

1.3.3 Bodemeenheden rond de site en hun eigenschappen

Het projectgebied kent een Scm(b) als bodem (fig. 1.9). Dit is een matig droge lemig zandbodem met dikke antropogene humus A horizont.

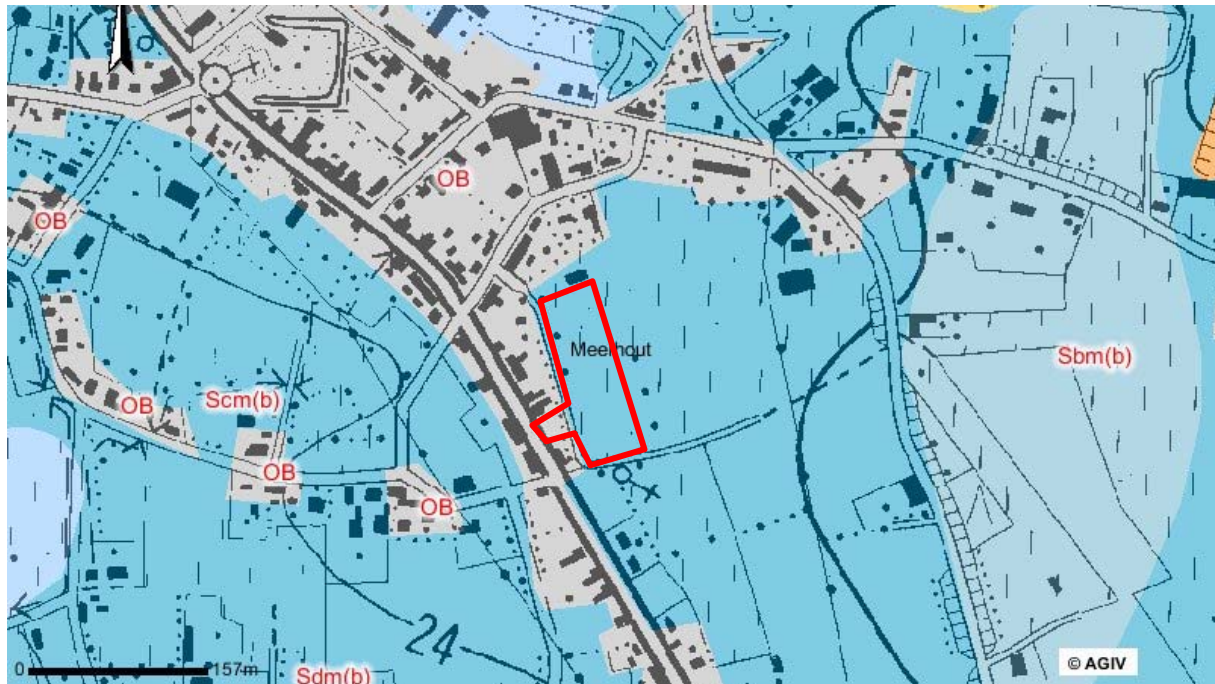

Fig. 1.9: Overzicht van het bodemlandschap met aanduiding van het onderzoeksgebied¹⁰.

1.4 Archeologische voorkennis

Op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (fig. 1.10) zijn in de directe omgeving van het projectgebied 3 vindplaatsen gekend. CAI 103099 is de 17de-eeuwse kapel van Sint-Jan-Baptist en bevindt zich net ten zuiden van het projectgebied. CAI 113221 is de 18de-eeuwse schans van Gestel en CAI 103104 is een alleenstaande hoeve die reeds op de Ferrariskaart voorkomt.

¹⁰ www.agiv.be

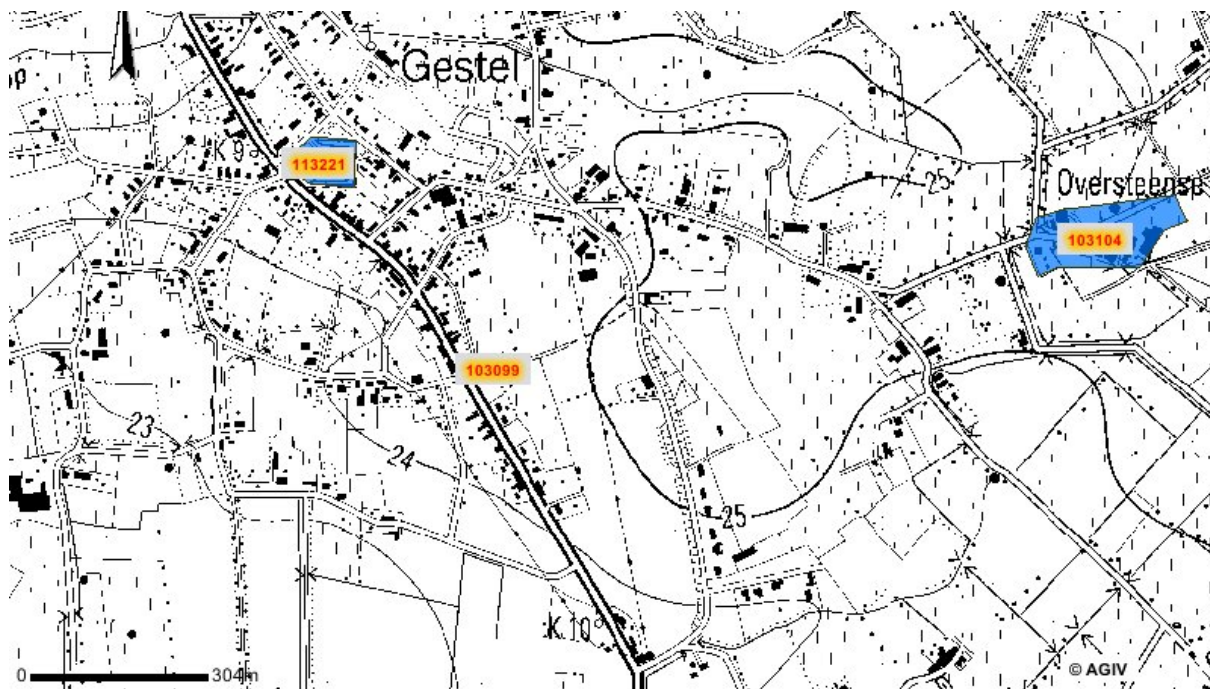

Fig. 1.10: Uittreksel uit de CAI met situering van het projectgebied¹¹.

Op zowel de Ferrariskaart (1771-1778) (fig. 1.11) als de kaart van Vandermaelen (1846-54) (fig. 1.12) is er binnen het projectgebied geen bebouwing zichtbaar.

Fig. 1.11: Uittreksel uit de Ferrariskaart met situering van het projectgebied¹².

¹¹ www.agiv.be

¹² www.kbr.be

Fig. 1.12: Uittreksel uit de kaart van Vandermaelen met situering van het projectgebied¹³.

1.5 Onderzoeksopdracht

Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
- Strekken de sporen zich uit naar aanpalende percelen?
- In hoeverre is de gehanteerde methodiek effectief gebleken om het archeologisch erfgoed te kunnen waarderen en de site correct af te bakenen?

¹³ www.kbr.be

Hoofdstuk 2   Werkwijze en resultaten

Conform de opgelegde voorschriften werden sleuven aangelegd met een graafmachine op rupsbanden met een platte graafbak (fig. 2.1). In totaal werden 4 proefsleuven aangelegd, waarbij 5 profielputten werden gegraven.

Volgens de bijzondere voorwaarden was het projectgebied 1,1 ha groot en dienden er 4 m brede proefsleuven in een geschrinkt patroon te worden aangelegd. De effectieve oppervlakte van de verkaveling is echter kleiner, omdat voor de bijzondere voorwaarden de volledige oppervlakte van percelen 668x en 668y werd geteld, terwijl slechts de eerste 45 m van deze percelen werden verkaveld. Hierdoor was de totale oppervlakte slechts 0,66 ha.

Perceel 690s2 kon niet onderzocht worden omdat hier een steenslagverharding aanwezig was.

Fig. 2.1: Aanleg van het vlak.

Het opgelegde patroon van proefsleuven kon eveneens niet worden uitgevoerd zoals bepaald in de bijzondere voorwaarden. Perceel 668x was te klein om een geschrinkt patroon uit te leggen, zeker omdat de omheining met perceel 668y behouden diende te worden omdat hier nog paarden liepen. Na het graven van een eerste proefsleuf van 4 m breed, die volledig verstoord was, werd overgegaan op 2 m brede sleuven op ongeveer 15 m afstand van elkaar. Ook de twee andere sleuven die hier nog gegraven werden, waren volledig verstoord en zowel de grondeigenaar als buurtbewoners konden bevestigen dat het terrein in het recente verleden voorwerp was geweest van een verlaging van het maaiveld van 50-80 cm. In overleg met Onroerend Erfgoed werd daarna beslist om op perceel 668y enkele controles uit te voeren om te controleren of hetzelfde beeld bekomen werd. Aangezien dit

het geval was, werd dit perceel slechts door vier korte sleufjes (samen ingemeten als sleuf 4) onderzocht (fig. 2.2).

Fig. 2.2: Zicht op één van de korte sleufjes (sleuf 4) in perceel 668y.

De opbouw van de bodem is te capteren in één referentieprofiel in sleuf 2. Zoals ook bleek uit getuigenissen van buurtbewoners en de grondeigenaar was het terrein inderdaad afgegraven. Nadat de top van de natuurlijke bodem (50-80 cm) was afgegraven, werd de teelaarde teruggeplaatst. Profiel 2 in proefsleuf 2 (fig. 2.3) is hiervan een zeer duidelijk voorbeeld. De bovenste laag teelaarde (ca. 50 cm) heeft een sterk verrommeld karakter. Diepere verstoringen zijn duidelijk zichtbaar. Eventuele aanwezige sporen zijn bij deze werken reeds vernield, met uitzondering van eventuele diepe sporen (zoals waterputten), maar aangezien de context van deze sporen dan verder ontbreekt, is verder onderzoek niet relevant.

In totaal werd 356,34 m² (5,4%) van het projectgebied onderzocht door middel van proefsleuven (fig. 2.4).

Alle sleuven werden digitaal topografisch ingemeten, evenals het maaiveld en de locatie van de profielen. Aangezien de sleuven grotendeels verstoord waren, werden de verstoorde zones niet afzonderlijk ingemeten. Het gebruik van de metaaldetector leverde geen vondsten op.

Fig. 2.3: Profiel 2 in proefsleuf 2.

Sleuf	Lengte (m)	Breedte (m)	Oppervlakte (m ²)
1	41,55	4,00	166,2
2	40,26	2,00	80,52
3	25,37	2,00	50,74
4	6,96+7,29+6,75+8,44	2,00	58,88
Totaal			356,34

Fig. 2.4: Tabel met de sleufafmetingen.

Hoofdstuk 3   Besluit

Conform art. 4 § 2 van het Decreet houdende Bescherming van het Archeologisch Patrimonium van 30 juni 1993 (B.S. 15.09.1993), gewijzigd bij decreet van 18 mei 1999 (B.S. 08.06.1999), 28 februari 2003 (B.S. 24.03.2003), 10 maart 2006 (B.S. 7.6.2006), 27 maart 2009 (B.S. 15.5.2009) en 18 november 2011 (B.S. 13.12.2011) zijn de eigenaar en de gebruiker ertoe gehouden de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden te bewaren en te beschermen en ze voor beschadiging en vernieling te behoeden.

Daarom werd een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek gevraagd om de archeologische potentie van het terrein in te schatten. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

Zijn er sporen aanwezig?

Neen, er werden enkel recente verstoringen aangetroffen die het gevolg zijn van het verlagen van het maaiveld.

Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

Er zijn geen sporen aangetroffen.

Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

Er zijn geen sporen aangetroffen.

Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

Er zijn geen sporen aangetroffen.

Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Er zijn geen sporen aangetroffen.

Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

Er wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd aangezien het terrein reeds verstoord is.

Strekken de sporen zich uit naar aanpalende percelen?

Er werden geen sporen aangetroffen.

In hoeverre is de gehanteerde methodiek effectief gebleken om het archeologisch erfgoed te kunnen waarderen en de site correct af te bakenen?

Aangezien het terrein verstoord was, kan geen antwoord gegeven worden op de effectiviteit van de gebruikte methodiek. Eender welke methode had in alle geval de verstoringen aan het licht gebracht.

Tijdens het onderzoek werd vastgesteld dat het terrein reeds grondig verstoord was naar aanleiding van het verlagen van het maaiveldniveau, waarbij na het afzetten van de teelaarde de natuurlijke bodem 50-80 cm werd afgegraven.

Daarom lijkt een verder archeologisch onderzoek niet verantwoord. Het officieel vrijgeven van het terrein gebeurt door Onroerend Erfgoed.

Ondanks het vrijgeven van het terrein blijven de algemene bepalingen die voorzien zijn in:

- het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 18 november 2011 (BS 08.06.1999, 24.03.2003, 07.06.2006, 15.5.2009 en 13.12.2011)
- en het besluit van de Vlaamse regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003, 23 juni 2006, 9 mei 2008, 4 december 2009, 1 april 2011 en 10 juni 2011

van toepassing, meer bepaald voor de bepalingen over de meldingsplicht van eventuele toevalsvondsten tijdens het verdere verloop van de werken.

Bijlagen

Bijlage 1 Fotoinventaris

Foto nr.	Sleuf	Aard
2014-257-01	1	Profiel 1
2014-257-02	1	Profiel 1
2014-257-03	1	Algemeen overzicht
2014-257-04	1	Algemeen overzicht
2014-257-05	1	Algemeen overzicht
2014-257-06	1	Algemeen overzicht
2014-257-07	1	Algemeen overzicht
2014-257-08	1	Algemeen overzicht
2014-257-09	1	Algemeen overzicht
2014-257-10	2	Profiel 2
2014-257-11	2	Profiel 2
2014-257-12	2	Algemeen overzicht
2014-257-13	2	Algemeen overzicht
2014-257-14	2	Algemeen overzicht
2014-257-15	2	Algemeen overzicht
2014-257-16	2	Algemeen overzicht
2014-257-17	3	Profiel 3
2014-257-18	3	Profiel 3
2014-257-19	3	Algemeen overzicht
2014-257-20	3	Algemeen overzicht
2014-257-21	3	Algemeen overzicht
2014-257-22	3	Algemeen overzicht
2014-257-23	4	Profiel 4
2014-257-24	4	Profiel 4
2014-257-25	4	Algemeen overzicht
2014-257-26	4	Algemeen overzicht
2014-257-27	4	Algemeen overzicht
2014-257-28	4	Profiel 5
2014-257-29	4	Algemeen overzicht
2014-257-30	4	Algemeen overzicht
2014-257-31	4	Algemeen overzicht
2014-257-32	4	Profiel 6
2014-257-33	4	Profiel 6

